

รายงานการวิจัย

เรื่อง

บทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี
THE STUDY OF CULTURAL ROLES OF TAMBON ADMINISTRATION
ORGANIZATION IN UBON RATCHATHANI PROVINCE.

นางสาวพัชนี	สภา
นางสาวพนารัตน์	สุภาคาร
นางกนกนวล	ผาป้อง

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี
กระทรวงวัฒนธรรม
ปีงบประมาณ 2548

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารรายงานวิจัยฉบับนี้ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2548 จำนวน 36,000 บาท(สามหมื่น
หกพันบาทถ้วน) คณะผู้วิจัยในนามสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานีใคร่ขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

การวิจัยคงไม่อาจสำเร็จลงได้ หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิที่ดูแล
งานวิจัยมาโดยตลอด คือ อาจารย์ รศ.ดร.พิชญ์ สมพอง คณะวิจัยใคร่ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้รับความอนุเคราะห์พิจารณาจาก อาจารย์
วีระพงษ์ เดชบุญ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 และท่านสุมิตร
กองกาญจน์ วัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งท่านวัฒนธรรมจังหวัดนอกจากจะพิจารณาเครื่องมือ
แล้วยังสนับสนุนคณะวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นที่ภาคสนาม

คณะวิจัยขอขอบคุณผู้มีส่วนร่วมในการตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลจากองค์การ
บริหารส่วนตำบลทั้ง 62 แห่ง รวมถึงองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่ให้ความร่วมมือ
เป็นอย่างดี ซึ่งคณะวิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องกับการ
ส่งเสริมและปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม ในการกำหนดนโยบาย และวางแผนทิศทางการส่งเสริม
สนับสนุนงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานีให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

คณะผู้วิจัย

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวัฒนธรรม และศึกษาบทบาทด้านวัฒนธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี โดยบทบาทด้านวัฒนธรรม ศึกษาใน 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านปัจจัย ด้านการปฏิบัติ และด้านผลผลิต กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบสุ่มกลุ่ม และการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวนองค์การบริหารส่วนตำบลตัวอย่าง 62 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล 186 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ ความเข้าใจในงานวัฒนธรรมทั้งด้านความหมาย และการปฏิบัติงานในระดับมาก ประเพณีวัฒนธรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดมากที่สุด คือ ประเพณีสงกรานต์ ส่วนประเพณีที่มีการจัดน้อยที่สุด คือ ประเพณีไหลเรือไฟ สำหรับบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น พบว่า ภาพรวมทุกมิติ ของการปฏิบัติ องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทการปฏิบัติในระดับปานกลาง ยกเว้นบทบาทรายข้อ บางด้านที่มีการปฏิบัติได้ในระดับน้อย ได้แก่ มิติด้านการปฏิบัติ เรื่อง การประเมินผลการปฏิบัติงาน วัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลประจำปี และมิติด้านผลผลิต เรื่องจำนวนบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวัฒนธรรม และการจัดทำเอกสาร แผ่นพับ หรืออื่นๆ เพื่อการเผยแพร่ งานด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล

ปัญหา อุปสรรคที่พบในการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านการขาดบุคลากร ที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนงานวัฒนธรรมในท้องถิ่น และการบูรณาการความร่วมมือในการวางแผนส่งเสริมสนับสนุนงานวัฒนธรรมร่วมกันของทุกภาคส่วน

ABSTRACT

The purpose of this study were to investigate Tambon Administration Organization in Ubon Ratchathani Province about 1) level of knowledge and comprehensive in culture and 2) cultural roles of Tambon Administration Organization in the three following aspects : 2.1) inputs 2.2) processes and 2.3) products. The sampling in this study was focused on 62 Tambon Administration Organization with the use of clusters random sampling and purposive sampling. The data were collected from 186 key informants by means of questionnaire and analyzed by descriptive statistics.

The findings of the study were as follows: the leaders of Tambon Administration Organization had knowledge and comprehensive in culture at high level , local tradition that they interested to manipulate was Songkran tradition and Lai Rua fai was least to practice, cultural roles of them found that they played role at medium level all above of inputs, processes and products. Some roles found that they played at the 2 level were 1) to evaluate cultural practice of the year 2) training staff about practice to culture and 3) did culture documentary and information.

The problem and treat of them in cultural roles were 1) lack of direct person to do that and 2) incomplete to integrated planning between stakeholders.

สารบัญ

บทที่

หน้า

1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	2
ขอบเขตของการศึกษา.....	2
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม.....	4
ความหมายของวัฒนธรรม.....	4
ความสำคัญของวัฒนธรรม.....	5
แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท.....	6
ความหมายของบทบาท.....	6
ทฤษฎีบทบาท.....	7
ความรู้เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล.....	8
ประวัติความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	8
ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น.....	9
องค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบัน.....	10
โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบัน.....	10
อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	11
ยุทธศาสตร์การดำเนินงานของกระทรวงวัฒนธรรม.....	13
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	17
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	18
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	18

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย(ต่อ)	
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	18
ประชากร.....	18
กลุ่มตัวอย่าง.....	18
เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย	21
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ.....	21
ตัวอย่างเครื่องมือ.....	23
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	26
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	26
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	27
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	27
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	27
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	27
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	28
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและการปฏิบัติงานวัฒนธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	30
บทบาทเกี่ยวกับวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	33
ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ.....	35
5 สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ.....	36
สรุป.....	36
อภิปรายผล.....	37
ข้อเสนอแนะ.....	39
บรรณานุกรม.....	40
ภาคผนวก.....	42
ภาคผนวก ก	43
ภาคผนวก ข	45

สารบัญ(ต่อ)

บทที่

หน้า

ภาคผนวก(ต่อ)

ภาคผนวก ค	48
ภาคผนวก ง	53

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	19
2	ร้อยละของผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามเพศ.....	28
3	ร้อยละของผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตามอายุ.....	28
4	ร้อยละของผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตามระดับการศึกษา.....	29
5	ร้อยละของผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามสถานภาพ.....	29
6	ร้อยละของผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตามประสบการณ์ปฏิบัติงาน ในองค์การบริหารส่วนตำบล.....	30
7	ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ ความเข้าใจความหมายวัฒนธรรมด้านต่างๆ ของผู้นำ ในองค์การบริหารส่วนตำบล.....	30
8	ประเพณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัด เรียงตามลำดับมากไปหาน้อย.....	31
9	ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวัฒนธรรมของผู้นำ ในองค์การบริหารส่วนตำบล.....	32
10	ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล มิติด้านปัจจัย.....	33
11	ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล มิติด้านการปฏิบัติ.....	33
12	ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล มิติด้านผลผลิต.....	34
13	ค่าเฉลี่ยคะแนนภาพรวมระดับการปฏิบัติบทบาทด้านวัฒนธรรมของ องค์การบริหารส่วนตำบล.....	34

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	17
2 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ.....	22

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

กระทรวงวัฒนธรรม ได้กำหนดปรัชญาการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมไว้ว่า “วัฒนธรรมเป็นยุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง สร้างจิตสำนึก ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมที่ดั่งงามของคนในชาติเป็นทุนและพลังขับเคลื่อนในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตและยังเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความสามัคคี สมานฉันท์ของคนในชาติและนานาชาติ โดยมีภารกิจด้านการพัฒนาการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นเป้าหมายที่สำคัญอย่างหนึ่ง” (กระทรวงวัฒนธรรม.2574:1)

ในสังคมไทยปัจจุบัน ผลจากการรับเอาอารยธรรมตะวันตกได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจจากระบบเกษตรกรรมไปสู่ระบบอุตสาหกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมต่างๆ ที่เคยผูกพันกับวิถีชีวิตตามแบบเกษตรกรรมได้รับผลกระทบกระเทือน โดยผู้คนหันไปสนใจในวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับวัตถุมากกว่าวัฒนธรรมด้านจิตใจ อันเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คนไทยหย่อนยานในเรื่องคุณธรรม ระเบียบวินัย ความวิริยะอุตสาหะ รับเอาอิทธิพลของต่างประเทศเข้ามาโดยไม่เลือกสรร ผู้คนมีนิสัยฟุ้งเฟ้อไม่รู้จักประหยัดมัธยัสถ์ สิ่งเหล่านี้กระตุ้นให้ผู้คนพยายามสร้างความสำเร็จในชีวิตให้แก่ตนเอง โดยละเลยถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นรอบๆ ตัว (กระทรวงวัฒนธรรม. 2547: 6-7) หลายหน่วยงานตั้งแต่ระดับกระทรวง กรม แม้แต่นักการศึกษาต่างตระหนักถึงความสำคัญของปัญหานี้ ได้มีความพยายามที่จะปลุกกระแสท้องถิ่นนิยม การฟื้นฟูเอกลักษณ์ และให้ความสำคัญแก่ชุมชน ในการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมท้องถิ่น (ศรีศักร วัลลิโภดม. 2543: คำนำ) ดังที่ ประเวศ วะสี (อ้างในบุญนาค ติวกุล. 2543: 61-62) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับวัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรมเป็นมรดกความรู้ที่เป็นศักดิ์ศรีของท้องถิ่น โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนา คือ การสร้างความเข้าใจให้ผู้คนเห็นคุณค่าอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านสื่อและที่ประชุมต่างๆ มีการจัดกลุ่มเครือข่ายทางวัฒนธรรม สร้างกิจกรรมต่างๆ ทั้งกิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ ส่งเสริมความเป็นครอบครัว ชุมชนและองค์กรชุมชน จุดเริ่มต้นในความพยายามปลุกกระแสท้องถิ่นนิยมนั้น หากเราสามารถเริ่มต้นตั้งแต่ระดับรากหญ้าหรือชุมชน ซึ่งมีหน่วยงานที่เป็นองค์กรปกครองตนเอง พื้นฐานคือ องค์กรบริหารส่วนตำบลที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดแล้วนั้น ก็จะเป็นการเปิดโอกาสให้ ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นเจ้าของวัฒนธรรมของตนเองมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของตน สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (กรมการศาสนา. 2541: 89) มาตรา 289 ที่กำหนดว่า “องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อมมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือ วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น” ประกอบกับพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 (มาตรา 66) ได้ระบุว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม” และภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย (มาตรา 67) องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ในการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ธีระพล อรุณกสิกร.2543:34-35)

ดังนั้น เพื่อศึกษาบทบาทการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล และเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุน งานด้านวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานีจึงได้จัดทำโครงการวิจัยเพื่อการศึกษาบทบาทการปฏิบัติงานด้าน วัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานีขึ้น

วัตถุประสงค์

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวัฒนธรรมของผู้นำในองค์การบริหาร ส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด อุบลราชธานี

ขอบเขตของการศึกษา

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัด อุบลราชธานี 219 แห่ง จาก 25 อำเภอ/กิ่งอำเภอ

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มกลุ่มและการเลือกตัวอย่าง แบบเจาะจง จำนวนองค์การบริหารส่วนตำบล 62 แห่ง จำนวนผู้ให้ข้อมูล 186 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ในองค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 ตัวแปรตาม คือ บทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่ง แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัย ด้านการปฏิบัติ และด้านผลผลิต

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบล ในที่นี้ผู้วิจัยหมายถึง นายกององค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

บทบาท หมายถึง การกระทำ, พฤติกรรมที่แสดงออกตามหน้าที่หรือตามความคิด ความคาดหวังของบุคคล

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2546 ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี

วัฒนธรรมทางเศรษฐกิจ หมายถึง กิจกรรมผลิต เพื่อซื้อขายแลกเปลี่ยนโดยมุ่งหวัง กำไรเป็นตัวเงิน

วัฒนธรรมการเมือง หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง สิทธิ เสรีภาพ การออกเสียงเลือกตั้ง การเคารพกฎหมาย ฯลฯ

วัฒนธรรมทางสังคม หมายถึง ระบบความเชื่อ พิธีกรรม ประเพณี ฮีตสิบสอง คองสิบสี่ นันทนาการ สุขภาพอนามัยการสื่อสารคมนาคม การศึกษาเล่าเรียน ฯลฯ

วัฒนธรรมทางวัตถุ หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เป็นรูปธรรม สามารถจับต้อง สัมผัส ได้ เช่น ศาลา พระพุทธรูป ผ้าไหม ฯลฯ

วัฒนธรรมทางอวัตถุ หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็น ได้ เช่น เสรีภาพ ประเพณี ความเชื่อต่าง ๆ ฯลฯ

ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือเป็นผู้ที่มีผลงานหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวัฒนธรรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม ของผู้นำในองค์การบริหาร ส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี
2. ทำให้ทราบถึงบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัด อุบลราชธานีว่าเน้นวัฒนธรรมในด้านใด
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนหรือผู้สนใจอื่น ๆ อาจนำไปปรับใช้ ประโยชน์ หรือใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยลึกหรือกว้างต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี คณะผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม
2. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท
3. ความรู้เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
4. ยุทธศาสตร์การดำเนินงานของกระทรวงวัฒนธรรม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม

ความหมายของวัฒนธรรม

จากการศึกษาความหมายของวัฒนธรรม ได้มีผู้รู้และนักวิชาการทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้ให้ความหมายคำว่าวัฒนธรรมไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 (2525: 746)ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่า หมายถึง พฤติกรรมและสิ่งที่คนในหมู่ผลิตสร้างขึ้น ด้วยการเรียนรู้จากกันและกันและร่วมใช้อยู่ในหมู่พวกของตน

ศาสตราจารย์ พระยาอนุมานราชธน (2531: 45-46)ได้ให้ความหมายของคำว่าวัฒนธรรม ไว้หลากหลายดังนี้

วัฒนธรรม คือ สิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหรือผลิตสร้างขึ้นเพื่อความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตแห่งชีวิตของส่วนรวม

วัฒนธรรม คือ วิถีชีวิตมนุษย์ในส่วนรวมที่ถ่ายทอดกันได้

วัฒนธรรม คือ สิ่งอันเป็นผลผลิตของส่วนรวมที่รู้มาจากคนแต่ก่อนสืบต่อกันมา

เป็นประเพณี

วัฒนธรรม คือ ความคิดเห็น ความรู้ ความประพฤติกิริยาอาการหรือการกระทำใด ๆ ของมนุษย์ในส่วนรวม ลงรูปเป็นพิมพ์เดียวกันและสำแดงออกมาให้ปรากฏเป็นภาษา ศิลปะ ความเชื่อ ประเพณี

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี (2537 : 4) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่า หมายถึง การปฏิบัติหรือพฤติกรรมของชุมชนหรือวิถีชีวิตของชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (แนวทางพัฒนาการดำเนินงานวัฒนธรรม มปป. : 51) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้หลายนัย ดังนี้

1. วัฒนธรรม เป็นวิถีการดำเนินชีวิตของสังคม เป็นแบบแผนการประพุดิและการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจและซาบซึ้งร่วมกัน

2. วัฒนธรรม เป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ ที่เกิดจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคมและมนุษย์กับธรรมชาติ วัฒนธรรมมีทั้งสาระและรูปแบบที่เป็นระบบ ความคิด วิธีการ โครงสร้างทางสังคม สถาบัน ตลอดจนแบบแผนและทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้น

นิคม มุสิกคามะ (ระบบการวัฒนธรรม, 2540 : 4) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมว่า หมายถึงรูปแบบการดำรงชีวิต สร้างสม เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหรือสร้างขึ้นเพื่อความสุขกายสบายใจในการดำรงชีพ ทั้งทำให้สังคมร่วมกันอยู่อย่างเอื้ออาทรต่อกันก่อให้เกิดความรักสามัคคีในหมู่คณะ

จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า วัฒนธรรม หมายถึง วิถีการดำเนินชีวิตหรือแบบแผนในการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ซึ่งได้จากการอยู่ร่วมกัน เรียนรู้ซึ่งกันและกัน และการแสดงออกร่วมกัน เป็นที่ยอมรับและถือปฏิบัติสืบทอดต่อกันไปในสังคมนั้น

ความสำคัญของวัฒนธรรม

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2531 : 19) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมว่า คุณค่าของวัฒนธรรมพื้นบ้าน ไม่ใช่อยู่ที่จะเป็นการปฏิบัติต่อเนื่องกันมาเท่านั้น แต่อยู่ที่คุณค่าทางด้านจิตใจ ด้านความรู้สึก ด้านที่เราเรียกว่าพลังศีลธรรม วัฒนธรรมพื้นบ้านมีค่าทางศีลธรรม มีค่าทางศีลธรรมมีค่าทางจิตวิญญาณสำหรับคนไทย เพราะเป็นคุณค่าทางจิตใจที่ส่งผลกระทบต่อส่วนลึกที่สุดของความรู้สึก สิ่งนี้จะนำไปสู่เอกลักษณ์และการรวมกลุ่ม ซึ่งมีผลกระทบต่อส่วนลึกที่สุดของความรู้สึก สิ่งนี้จะนำไปสู่เอกลักษณ์และการรวมกลุ่ม ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นอันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศโดยรวม

วีระ อัมพันสุข (2532 : 56) ได้กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรม เป็นตัวเชื่อมประสานระหว่าง คุณธรรมของศาสนาและการศึกษา เพื่อสร้างคนให้มีคุณภาพของคนในชาติ ร่วมแก้ปัญหาและพัฒนา สังคมซึ่งตนป็นสมาชิกอยู่ จึงถือได้ว่า วัฒนธรรมเป็นหลักในการประพฤติ ปฏิบัติของสมาชิกของสังคม ซึ่งอาจจะช่วยป้องกัน

สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมไว้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. วัฒนธรรมเป็นทั้งพื้นฐาน และเครื่องมือสำหรับสร้างเสริมความสามัคคี กลมเกลียวและความเป็นปึกแผ่นในหมู่ประชาชน วัฒนธรรมจะช่วยชักนำให้คนประพฤติดี ปฏิบัติธรรม และพร้อมที่จะเผชิญชีวิตร่วมกันบนผืนแผ่นดินเดียวกันทั้งในยามสุขและยามทุกข์
2. วัฒนธรรม เป็นกรอบและเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อม จึงถือได้ว่า วัฒนธรรมเป็นหลักในการประพฤติ ปฏิบัติของสมาชิกของสังคม ซึ่งอาจจะ ช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหา ตลอดทั้งตอบสนองความต้องการของสมาชิกและของสังคมได้
3. วัฒนธรรม เป็นเอกลักษณ์ เป็นลักษณะเด่นประจำชาติ หรือประจำหมู่คณะ ซึ่งมี ส่วนช่วยให้ชนในชาติมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน อันจะทำให้บังเกิดความรักสามัคคีกัน และอาจจะ ส่งผลต่อการรวมพลังของหมู่คณะ และธำรงไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ (สำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ. 2547: 7)

อาจกล่าวได้ว่า วัฒนธรรม มีความสำคัญต่อ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในสังคม เป็นสิ่งที่แสดงถึงความเป็นตัวตนของสังคมนั้นๆ การที่วัฒนธรรมจะเจริญก้าวหน้าขึ้นทุกคนต้องให้ ความสำคัญในการร่วมกันสืบสานให้คงอยู่ต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

ความหมายของบทบาท

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน(2542) ได้ให้ความหมาย บทบาทว่า หมายถึง การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้

สุพัตรา สุภาพ (2528 : 26-30) กล่าวว่า บทบาท คือ การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ ของสถานภาพ(ตำแหน่ง) เช่น มีตำแหน่งเป็นพ่อ บทบาทคือ ต้องเลี้ยงลูก เป็นครู ต้องสั่งสอนนักเรียน เป็นต้น

เลวินสัน (Levinson) อ้างถึงใน อุทุมพร, 2537 : 16) สรุปความหมายของบทบาทไว้ 3 ประการ คือ

1. บทบาท หมายถึง ปทัสถาน ความมุ่งหวัง ข้อห้าม ความรับผิดชอบและอื่น ๆ ที่มีลักษณะในตนเองเดียวกันซึ่งผูกพันอยู่กับตำแหน่งที่สังคมกำหนดให้ บทบาทตามความหมายนี้คำนึงถึงตัวบุคคลน้อยที่สุด แต่มุ่งไปถึงการบ่งชี้ถึงหน้าที่อันควรกระทำ

2. บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลแต่ละคนที่กระทำโดยให้ความสัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคม หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ แนวทางอันพึงกระทำเมื่อตนดำรงตำแหน่งนั้น ๆ

ไบซานซ์ (Biesanz อ้างถึง ในสมพร, 2538 : 17) มีความเห็นว่า บทบาทเป็นพฤติกรรมที่ถูกคาดหวังโดยผู้อื่นที่จะให้ดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติ โดยยึดบทบาทเป็นมาตรการในการตรวจสอบที่จะให้เห็นว่าบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งนั้นจะปฏิบัติอย่างไรภายในขอบเขตของฐานะของตน

Roy อ้างใน อ่ำพล พรอารักษ์สกุล, (2539 : 12) กล่าวไว้ว่า บทบาท เป็นความต้องการของสังคม พฤติกรรมที่สังคมคาดหวังถึงแม้ว่าบทบาทจะเป็นพฤติกรรมของบุคคลแต่บทบาทก็เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเองและบุคคลอื่น

จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง การกระทำ การดำเนินงาน การแสดงออก การทำตามหน้าที่หรือเป็นพฤติกรรมที่ควรกระทำหรือต้องปฏิบัติ ตามหน้าที่หรือตำแหน่งนั้น ๆ

ทฤษฎีบทบาท

ทฤษฎีบทบาทมีแนวคิดพื้นฐานมาจากการศึกษาปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ (Interactionist perspective) โดยมีความเชื่อว่าบุคคลเมื่อต้องการมาอยู่ร่วมกันย่อมมีปฏิสัมพันธ์กัน ซึ่งปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั้น เกิดขึ้นอย่างมีขอบเขตของสิทธิและหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์กันตามบทบาทของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจแบ่งมุมของบทบาทได้ 4 มุม ดังนี้

1. บทบาทที่คาดหวัง (Role Expectation) คือ บทบาทตามความคาดหวังของสังคมหรือบุคคลอื่นที่คาดหวังให้บุคคลอื่นปฏิบัติ เมื่อดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง

2. มโนทัศน์ของบทบาท (Role Conception) คือ การที่บุคคลมองเห็นบทบาทตามการรับรู้ของตนเอง ซึ่งอาจจะสอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมหรือไม่ก็ได้

3. การยอมรับบทบาท (Role Acceptance) คือ การยอมรับบทบาทของบุคคลซึ่งจะเกิดขึ้นภายหลังจากมีความสอดคล้องของบทบาทที่คาดหวังของสังคมและการรับรู้ของตนเอง

4. การปฏิบัติตามบทบาท (Role Performance) คือ การแสดงบทบาทตามสภาพที่เป็นจริง ซึ่งอาจแสดงตามบทบาทที่คาดหวังตามการรับรู้และความเข้าใจของตนเอง การที่จะแสดง

บทบาทได้ดีเพียงใด ขึ้นอยู่กับการยอมรับบทบาทนั้นๆ ของบุคคลที่ครองตำแหน่งอยู่ หรือเนื่องมาจากความสอดคล้องของบทบาทตามความคาดหวังของสังคมหรือไม่ก็ได้

จากแนวคิดทฤษฎีบทบาท คณะวิจัยได้นำมาอธิบายการแสดงพฤติกรรม หรือการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลด้านวัฒนธรรม ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องเข้าใจว่าตนเองควรมีบทบาทอย่างไร โดยพิจารณาจากองค์ประกอบการปฏิบัติงานวัฒนธรรม 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

ความรู้เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

ประวัติความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล จัดตั้งขึ้นครั้งแรกในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยได้ออกคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 222/2499 ลงวันที่ 1 มีนาคม 2499 และเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2499 ได้จัดตั้งสภาตำบลขึ้นทั่วประเทศ จำนวน 3,100 แห่ง และในปีเดียวกันนั่นเอง ได้ตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ.2499 จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้น และใช้บังคับเมื่อวันที่ 17 มกราคม 2500 เลือกตำบลที่มีความเจริญ จัดตั้งขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 59 แห่ง เพื่อดำเนินกิจการส่วนตำบล มีเขตการปกครองตามเขตตำบลตามกฎหมาย ว่าด้วยลักษณะการปกครองท้องที่ มีฐานะเป็นนิติบุคคล ประกอบด้วยสภาตำบลและคณะกรรมการตำบล คือ

สภาตำบลประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรในหมู่บ้านเลือกตั้งขึ้นมาหมู่บ้านละหนึ่งคน และให้กำนันผู้ใหญ่บ้านทุกคนในตำบลนั้นเป็นสมาชิกโดยตำแหน่ง ทำหน้าที่คอยควบคุมการบริหารงานของคณะกรรมการตำบล

คณะกรรมการตำบล ประกอบด้วย กำนันในตำบลท้องที่เป็นประธาน แพทย์ประจำตำบลและผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นเป็นกรรมการ กับกรรมการอื่นซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากครูใหญ่โรงเรียนในตำบลหรือบรรดาผู้ทรงคุณวุฒิ มีจำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน ทำหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบการดำเนินงาน

ต่อมากระทรวงมหาดไทย ได้ยกเลิกคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 พร้อมทั้งคณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้านและตำบล พ.ศ.2509 แล้วมีคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 275/2509 ระเบียบบริหารราชการตำบลและหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2509 จัดระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลเสียใหม่ เพื่อให้สภาตำบลสามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับ สภาพการณ์ในขณะนั้น โดยจัดตั้งสภาตำบลในรูปแบบใหม่ขึ้น เป็นรูปแบบที่ใช้ในการดำเนินงาน

ตามโครงการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย (พพป.) โดยปรับปรุงให้สภาตำบลมีลักษณะคล้ายสภาท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย แต่ยังไม่มีความเป็นนิติบุคคล สภาตำบลรูปแบบดังกล่าวนี้มีจำนวน 1,509 ตำบล และเมื่อรวมกับสภาตำบลตามคำสั่งที่ 222/2499 จำนวน 3,100 ตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ.2499 จำนวน 59 แห่ง จึงมีรูปแบบ จำนวน 4,668 ตำบล

จากความหลากหลายในรูปแบบการจัดการปกครองระดับตำบลดังกล่าว ทำให้เกิดความสับสนและความไม่แน่นอนของนโยบายของรัฐบาลในการจัดการปกครองตำบล ประกอบกับรัฐบาลในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และจอมพลถนอม กิตติขจร ต้องการให้เกิดเอกภาพ และความมั่นคงในระดับพื้นฐาน เพื่อต่อสู้กับฝ่ายคอมมิวนิสต์และมุ่งเน้นการพัฒนาท้องถิ่นจากส่วนกลาง จึงได้มีการยุบเลิกการจัดการปกครองตำบลทั้งหมดที่กล่าวมา โดยมีคำสั่งคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 จัดตั้งสภาตำบลรูปแบบใหม่เพียงรูปแบบเดียวทั่วประเทศ

โครงสร้างของสภาตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326/2515 บริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการสภาตำบล โดยกำหนดให้เป็นที่ประธาน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลและแพทย์ประจำตำบล เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการสภาผู้ทรงคุณวุฒิ หมู่บ้านละ 1 คน ซึ่งราษฎรในหมู่บ้านนั้นเป็นคนเลือก นอกจากนี้ยังให้สภาตำบลมีที่ปรึกษา 1 คน ซึ่งนายอำเภอคัดเลือกจากปลัดอำเภอหรือพัฒนากรท้องถิ่น แล้วรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อแต่งตั้ง และมีเลขานุการสภาตำบลอีก 1 คน ซึ่ง นายอำเภอเลือกจากครูประชาบาลในตำบลแล้วรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อแต่งตั้ง แต่สภาตำบล ดังกล่าวมิได้มีฐานะเป็นนิติบุคคล เพราะวัตถุประสงค์มุ่งจะให้เป็นส่วนหนึ่งของราชการส่วนภูมิภาค แต่ได้ดึงให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยเท่านั้น

ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงแต่บางส่วนในการบริหารท้องถิ่น ตามหลักการที่ว่า ถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนเพื่อประชาชน ดังนั้นการบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลาง มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน (Daniel Wit .1967 อ้างอิงมาจาก ชูวงศ์ ฉายะบุตร. 2539)

องค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบัน

รัฐบาลในสมัย นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรีได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติ ตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 โดยมีผลบังคับใช้ในวันที่ 2 มีนาคม 2538 สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ให้ยกเลิกคำสั่งคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326/2515

ให้สภาตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านใน ตำบล แพทย์ประจำตำบลและสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งหมู่บ้านละ 1 คน

สภาตำบลซึ่งมีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณ ที่ล่วงมา 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 150,000 บาท ให้ยกฐานะเป็น “องค์การบริหารส่วนตำบล”

องค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่น พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ได้มีการแก้ไขมาแล้วถึงปัจจุบัน จำนวน 4 ครั้ง ครั้งสุดท้าย คือครั้งที่ 4 พ.ศ.2546

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบัน

โครงสร้างการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2546 ได้กำหนดนิยาม “คณะผู้บริหาร” หมายความว่า คณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา 58 คณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย นายกองจัดการ บริหารส่วนตำบลคนหนึ่ง และรองนายกองจัดการบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 คน ซึ่งสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแล้วนายอำเภอแต่งตั้ง

มาตรา 72 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ได้ กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งการบริหารงานออกเป็น

1. พนักงานส่วนตำบล เป็นบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับ เงินเดือนจากเงินงบประมาณหมวดเงินเดือน
2. ลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีปริมาณงานมาก และมีรายได้เพียงพอ สามารถจ้างลูกจ้างเพื่อช่วยปฏิบัติงานได้ โดยถือปฏิบัติตามกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจ้างลูกจ้าง ของหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2536 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2538
3. ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยการ บริหารส่วนท้องถิ่น ที่องค์การบริหารส่วนตำบลร้องขอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดให้ไปดำรงตำแหน่งหรือ

ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการชั่วคราว ทั้งนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 72 วรรค 3

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ ดังนี้

ดังนี้

1. มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและด้านวัฒนธรรม

ขยะมูลฝอย

1.1 ให้มีการดูแลรักษาและบำรุงทางน้ำและทางบก

1.2 ให้มีการดูแลรักษาความสะอาดทางน้ำ ทางเดินที่สาธารณะและจัดการกำจัด

ของโรค

1.3 ให้มีการป้องกันสาธารณสุข ป้องกันปราบปรามโรคและสัตว์ที่เป็นพาหะ

คนพิการ

1.4 ส่งเสริมการศึกษา การศาสนา วัฒนธรรม สตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และ

1.5 ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ทางราชการมอบหมาย

2. จัดให้มีกิจกรรมที่ต้องทำในเขตตำบลแห่งตน

2.1 จัดให้มีน้ำดื่ม น้ำใช้และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

2.2 จัดให้มีไฟฟ้าแสงสว่าง และสื่อสาร โทรคมนาคม

2.3 จัดให้มีสถานพยาบาลหรือสุขศาลา

2.4 จัดให้มีสถานที่พักผ่อนและสนามกีฬาเพื่อการออกกำลังกาย

2.5 จัดให้มีความรู้เรื่องรักษาทรัพย์สินของแผ่นดิน และสิ่งแวดล้อม

2.6 จัดให้มีการหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล

2.7 จัดที่ท่ารถ ท่าเทียบเรือ การขนส่ง เท่าที่ควรจะมีและสามารถกระทำได้

3. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.1 รายได้จากภาษีต่าง ๆ ตามกฎหมายกำหนดไว้

3.2 รายได้จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอยู่

3.3 รายได้สาธารณูปโภคที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดการบริการ

3.4 มีผู้อุทิศให้ ถ้าระบุให้เป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อ

กระทำกิจการอันใดก็ต้องดำเนินการให้สมประสงค์ตามเจตนาของผู้อุทิศ

3.5 เงินที่จัดหาได้จากเชิงพาณิชย์

3.6 ค่าธรรมเนียมล้อเลื่อนและภาษีอื่น ๆ

3.7 เงินอุดหนุนจากรัฐบาลประจำปี

3.8 เงินรายได้จากการจัดสรรให้ของหน่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หน่วยงานรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

ขอบข่ายการถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการวัฒนธรรม ตามพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542

ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการการกระจายรายได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็น 6 ด้าน (ตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในมาตรา 16 และมาตรา 17) ดังนี้

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน
2. ด้านงานส่งเสริมสุขภาพชีวิต
3. ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย
4. ด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว
5. ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม
6. ด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภารกิจการถ่ายโอนพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพิจารณาในด้าน รูปแบบ ข้อกฎหมาย หน่วยงานรองรับที่เกี่ยวข้อง ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนการสร้างกลไกและระบบควบคุมคุณภาพมาตรฐาน การปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องสำหรับงานด้านศิลปวัฒนธรรม (บริการสาธารณะ ด้านที่ 6) นั้น คณะกรรมการการกระจายอำนาจได้กำหนดสาระสำคัญควรมี ดังนี้

6.1 การจัดการดูแลรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ

6.2 การจัดการดูแลพิพิธภัณฑสถานและจดหมายเหตุ

จะเห็นว่าคณะกรรมการการกระจายอำนาจ นอกจากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ในการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ตามมาตรา 289 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 แล้วยังให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ ที่หน่วยงานรองรับ (กรมศิลปากร) เป็นผู้ดูแลรักษาและมีกฎหมายควบคุม โดยได้กำหนดขอบเขตการถ่ายโอน ขั้นตอนปฏิบัติ และการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. รัฐเป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชาติ
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาขั้นพื้นฐาน โดยให้การสนับสนุน
3. รัฐสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดทำให้มีพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติและหอจดหมายเหตุท้องถิ่น
4. ความหมายคำว่า โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535
5. ให้ถ่ายโอนอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการโบราณสถาน โบราณวัตถุ ที่มีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธและสำคัญระดับชุมชนและท้องถิ่น โดยให้กรมศิลปากรดำเนินการดังนี้
  - 5.1 ตั้งคณะกรรมการจัดลำดับความสำคัญของโบราณสถาน โบราณวัตถุ ที่มีระดับความเกี่ยวข้องกับสัมพันธในระดับชาติและระดับท้องถิ่นดำเนินการได้
  - 5.2 จัดทำหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ขอบเขต เทคนิค เพื่อสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ (รวมทั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธและมีความสำคัญระดับชาติที่ตั้งอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจมอบให้ท้องถิ่นดูแลได้)

ยุทธศาสตร์การดำเนินงานของกระทรวงวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์การดำเนินงานวัฒนธรรม ของกระทรวงวัฒนธรรม

คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2547 ให้ความเห็นชอบกับยุทธศาสตร์การดำเนินงานวัฒนธรรมของกระทรวงวัฒนธรรม 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 รักษาสืบทอดวัฒนธรรมของชาติ และความหลากหลายของวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่อย่างมั่นคง

1. ศึกษาวิจัย อนุรักษ์ มรดกทรัพย์สินทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ให้เป็นระบบโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย
2. ส่งเสริมฟื้นฟู สืบทอดขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมไทย
3. ฟื้นฟู สืบทอด ภูมิปัญญาไทย
4. ดำรงรักษาวัฒนธรรมระดับชาติ ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันสถาบันชาติ ศาสนา

พระมหากษัตริย์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างค่านิยม จิตสำนึกและภูมิปัญญาไทย

1. สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้โอกาสแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ
2. ส่งเสริมให้เกิดโอกาสแห่งการเรียนรู้ สร้างสรรค์และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศทางศิลปะและวัฒนธรรม ด้วยการจัดการศึกษาเฉพาะทาง ทั้งในระบบ นอกกระบบ และตลอดชีวิต
3. ส่งเสริมการนำหลักธรรมทางศาสนาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจ
4. การสร้างค่านิยม จิตสำนึกในสังคมไทย ในกลุ่มคนทุกกลุ่ม ทุกระดับ ให้เห็นคุณค่าในศิลปะและวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 นำทุนวัฒนธรรมของประเทศมาสร้างคุณค่าทางสังคมและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

1. การศึกษาวิจัยและประยุกต์สร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดคุณค่า
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ไทย เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
3. ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นกับคนในชาติ
4. ใช้มิติทางศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม เป็นสื่อในการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการองค์ความรู้ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม

1. ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมและดำเนินงานด้านศาสนา ศิลปะวัฒนธรรมด้วยตนเอง
2. ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนาระบบข้อมูล เพื่อการบริหารจัดการ การบริการ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์
3. บูรณาการความร่วมมือและสร้างเครือข่าย ในการดำเนินงานด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม
4. แก่กฎหมาย ระเบียบและกำหนดคุณภาพมาตรฐานตลอดจนการวิจัย การติดตามผลการดำเนินงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จรัส ปัดตานัง (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น (ด้านวัฒนธรรม) พบว่า ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ สภาพการปฏิบัติงาน ปัญหาและข้อเสนอแนะ ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม ความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบลคิดว่าควรจะอนุรักษ์วัฒนธรรม ส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น จัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมตำบล จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีในวันสำคัญ และสรรหาผู้ที่มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรม เกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานองค์การบริหารส่วนตำบลได้เข้าไปส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรม ส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น เกี่ยวกับปัญหา พบว่า งบประมาณไม่เพียงพอ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่และขาดบุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้คำปรึกษา สำหรับข้อเสนอแนะพบว่า ควรจัดสรรงบประมาณให้องค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มขึ้น ควรจัดบุคลากรที่มีความรู้ทางวัฒนธรรมมาให้คำปรึกษา ควรให้มีการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมตำบลและควรกำหนดรูปแบบการดำเนินงานส่งเสริมวัฒนธรรมให้ชัดเจน

มณฑิรา ยืนนาน (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสัถยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชน ในการส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม : กรณีศึกษาดำบลบางตาเถร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า สัถยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชน ในการส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมตำบลบางตาเถรในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง จำแนกรายด้านของวัฒนธรรม (ด้านประเพณีท้องถิ่น) ดังนี้

ด้านประเพณีท้องถิ่น มีสัถยภาพในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ทั้งสองกลุ่มเห็นด้วยหากตำบลจะทำการอนุรักษ์ ฟื้นฟูประเพณีท้องถิ่น และต้องการให้อนุรักษ์ ฟื้นฟูประเพณีท้องถิ่นในระดับค่อนข้างสูง ส่วนความสามารถในการจัดการทั้งสองกลุ่มเห็นว่ามีความสามารถค่อนข้างสูง แต่องค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่าความสามารถในการจัดโครงสร้างองค์กรอยู่ในระดับต่ำ ส่วนประชาชนเห็นว่า ความสามารถในการควบคุมดูแลอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการพัฒนาประเพณีท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ตระหนักและไม่ต้องการที่จะพัฒนา จึงไม่ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการ ส่วนประชาชนก็ไม่ตระหนักในการพัฒนาท้องถิ่นเช่นกัน แต่เมื่อได้รับการนำเสนอจากผู้วิจัยก็กลับมีความต้องการให้พัฒนาประเพณีท้องถิ่นในระดับค่อนข้างสูง และเห็นว่า ความสามารถในการจัดการพัฒนาประเพณีท้องถิ่นอยู่ในระดับสูง โดยควรปรับปรุงด้านการจัดโครงสร้างองค์กรให้มีความเข้มแข็งขึ้น

ทองปึก คลังกลาง(2544:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานด้านการส่งเสริม การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น เฉพาะสภาพการปฏิบัติงาน ปัญหาและข้อเสนอด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม พบว่าองค์การบริหารส่วน ตำบลร่วมกับสภาวัฒนธรรมอำเภอจัดงานอนุรักษ์วัฒนธรรม จัดประกวดแข่งขันศิลปวัฒนธรรม พื้นบ้าน สนับสนุนชุมชนในการจัดงานประเพณี ปัญหาที่พบ งบประมาณจำกัด ขาดแคลนบุคลากร ทางด้านวัฒนธรรมในการจัดทำแผนงานด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่เคยให้ความสำคัญ กับงานด้านวัฒนธรรม

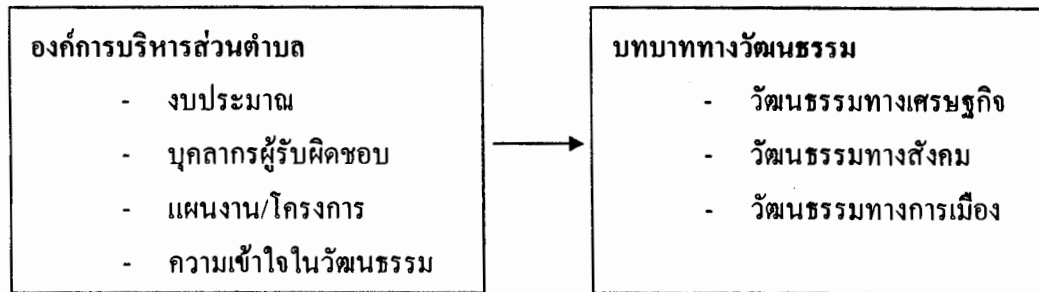
มณูชัย ทัพเจริญ(2544:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมและจำแนกตามประเภทสมาชิก การดำเนินงานส่งเสริม การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยภาพรวม เป็นรายด้านทุกด้านอยู่ใน ระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือด้านวัฒนธรรม ด้านการศึกษาและด้านศาสนา และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพต่างกัน เห็นว่า การดำเนินงานส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

พิชัย สุขวุ่น (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่น ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า สมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นในระดับต่ำ ซึ่งมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากสังคมเกษตรสู่สังคมทุนนิยม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้โครงสร้างภาคเกษตรประสบปัญหาหลายด้าน ส่งผลให้คนในภาคชนบทละทิ้งวิถีชีวิตแบบเดิม ด้วยความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และละทิ้งศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นไปพร้อมๆกัน การมีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจตามนโยบายของรัฐ และ มีการตัดตอนทางวัฒนธรรมเนื่องจากการละทิ้งถิ่นฐานของประชาชน

ศิริวัฒน์ บุญฉัตรกุล(2547:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาการปฏิบัติตามบทบาทและ แนวคิดการพัฒนาด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมของสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในเขตตรวจราชการ ที่ 8 กระทรวงวัฒนธรรม พบว่า ภาพรวมของการปฏิบัติตามบทบาทด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมของ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในเขตตรวจราชการที่ 8 กระทรวงวัฒนธรรมอยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมด้านต่างๆ สรุปผลดังนี้ สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในเขตตรวจราชการที่ 8 กระทรวงวัฒนธรรม ที่มีเพศ ช่วงอายุ

ตำแหน่งและมีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน การปฏิบัติตามบทบาทด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมในทุก ๆ ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งคณะผู้วิจัยมีขั้นตอนการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงาน หรือมีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลใน 3 ตำบล ได้แก่ นายกององค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดอุบลราชธานี มีทั้งสิ้น 219 แห่ง มีนายกององค์การบริหารส่วนตำบล 219 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 219 คน และประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 219 คน รวมประชากร 657 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาโดยการสุ่มแบบสุ่มกลุ่ม (Clusters Random Sampling) และการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Sampling) โดยสุ่มอำเภอ/กิ่งอำเภอมาร้อยละ 30 จากจำนวนอำเภอ/กิ่งอำเภอทั้งหมด ได้จำนวน 9 อำเภอ/กิ่งอำเภอ 62 ตำบล จากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเป็นบุคคล 3 กลุ่ม ที่ปฏิบัติงานหรือมีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลใน 3 ตำบล ได้แก่ นายกององค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนทั้งสิ้น 186 คน ซึ่งมีรายละเอียดกลุ่มตัวอย่าง ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	องค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวนกลุ่มอย่าง			รวม
		นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	
โขงเจียม	บ้านด่าน	1	1	1	15
	ห้วยยาง	1	1	1	
	นาโพธิ์กลาง	1	1	1	
	หนองแสงใหญ่	1	1	1	
	ห้วยไผ่	1	1	1	
ศรีเมืองใหม่	นาคำ	1	1	1	33
	แก้งกอก	1	1	1	
	เอือดใหญ่	1	1	1	
	วาริน	1	1	1	
	ลาดควาย	1	1	1	
	สงยาง	1	1	1	
	ตะบ้าย	1	1	1	
	คำไหล	1	1	1	
	หนามแท่ง	1	1	1	
	นาเลิน	1	1	1	
	คอนใหญ่	1	1	1	
ตาลชุม	ตาลชุม	1	1	1	18
	สำโรง	1	1	1	
	จิกเทิง	1	1	1	
	หนองกุง	1	1	1	
	นาคาย	1	1	1	
	คำหว่า	1	1	1	
คอนมดแดง	คอนมดแดง	1	1	1	12
	เหล่าแดง	1	1	1	
	ท่าเมือง	1	1	1	
	คำไฮใหญ่	1	1	1	
เหล่าเสือโก้ก	เหล่าเสือโก้ก	1	1	1	12
	โพนเมือง	1	1	1	
	แพงใหญ่	1	1	1	
	หนองบก	1	1	1	
สว่างวีระวงศ์	ท่าช้าง	1	1	1	12
	แก้งโคม	1	1	1	
	บุงมะแสง	1	1	1	
	สว่าง	1	1	1	

ตาราง 1 (ต่อ)

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	องค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวนกลุ่มอย่าง			รวม
		นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	
เขมราฐ	เขมราฐ	1	1	1	27
	ขามป้อม	1	1	1	
	เจียด	1	1	1	
	หนองผือ	1	1	1	
	นาแวง	1	1	1	
	แก้งเหนือ	1	1	1	
	หนองนกทา	1	1	1	
	หนองสิม	1	1	1	
	หัวนา	1	1	1	
ม่วงสามสิบ	ม่วงสามสิบ	1	1	1	52
	เหล่าบก	1	1	1	
	คูมใหญ่	1	1	1	
	หนองช้างใหญ่	1	1	1	
	หนองเมือง	1	1	1	
	เดช	1	1	1	
	ขาสักกะโพตุ่ม	1	1	1	
	หนองไชนก	1	1	1	
	หนองเหล่า	1	1	1	
	หนองขาง	1	1	1	
	ขางโยกาพ	1	1	1	
	ไผ่ใหญ่	1	1	1	
	นาเลิง	1	1	1	
	โพนแพง	1	1	1	
กุดข้าวปุ้น	ข้าวปุ้น	1	1	1	15
	โนนสว่าง	1	1	1	
	แก้งเค็ง	1	1	1	
	กาบีน	1	1	1	
	หนองหันน้ำ	1	1	1	
รวม		62	62	62	186

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ปรับมาจากเครื่องมือวิจัยของ ศรุดา สมพอง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุบลราชธานี แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานวัฒนธรรม ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Checklist) และเติมคำลงใน ช่องว่าง (Completion Item)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวัฒนธรรม โดยแยกเป็น

- 1) ความรู้ ความเข้าใจในความหมายของวัฒนธรรมด้านต่างๆ จำนวน 5 ข้อ
- 2) สภาพการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือชุมชน จำนวน 10 ข้อ

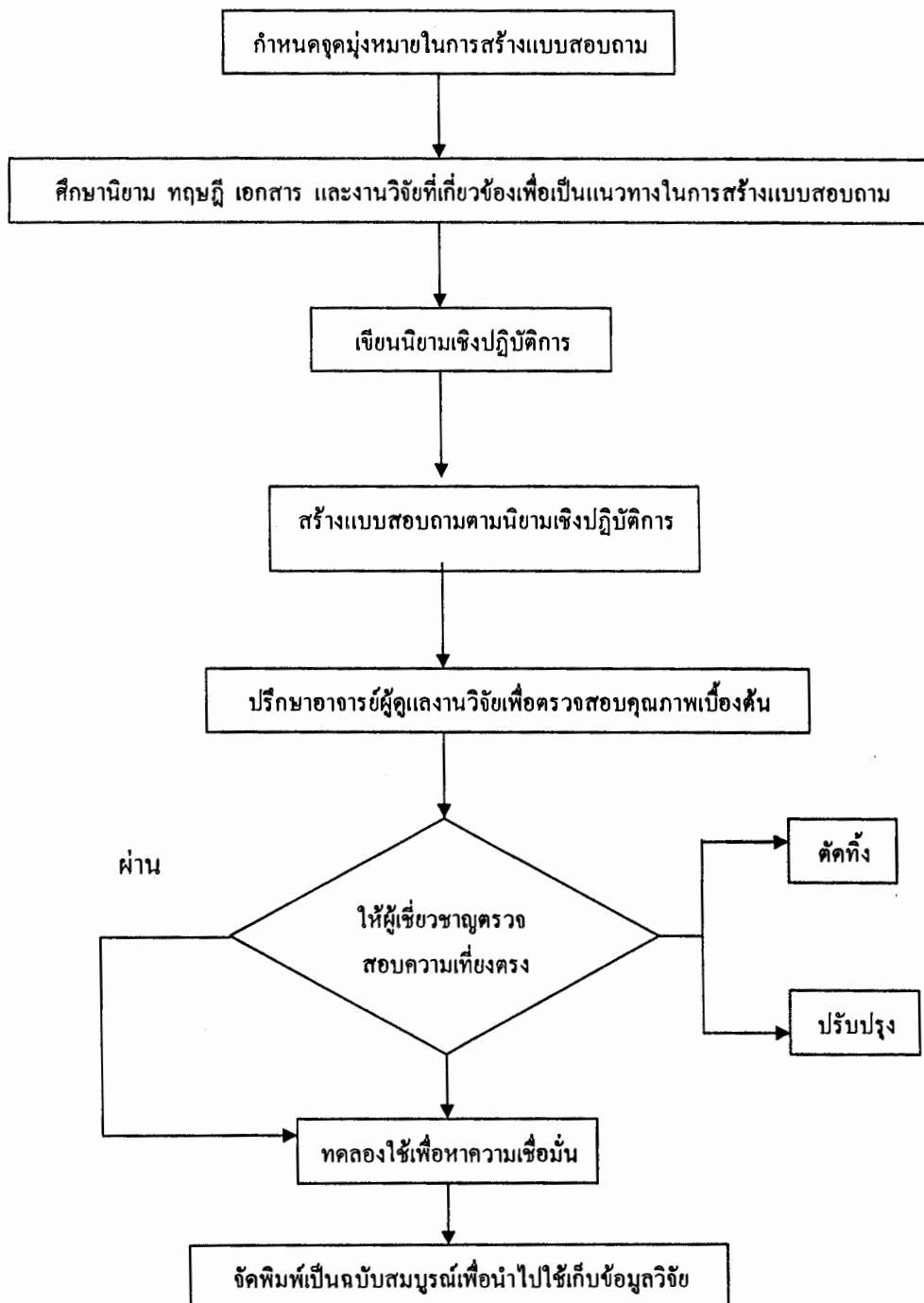
3) ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดบทบาทของท้องถิ่นตามกฎหมาย จำนวน 4 ข้อ ลักษณะคำถามทั้ง 3 ข้อ เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 3 เป็นบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 15 ข้อ สอบถามถึงระดับการปฏิบัติงานใน 3 มิติ คือ มิติด้านปัจจัย จำนวน 4 ข้อ มิติด้านการปฏิบัติ จำนวน 6 ข้อ และมิติด้านผลผลิต จำนวน 5 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 4 เป็นข้อคิดเห็นเพิ่มเติม หรือข้อเสนอแนะต่อบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่สร้างขึ้นมีวิธดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือดังกล่าวประกอบ 1

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

จากภาพประกอบ 1 คณะวิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือโดยมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาปริมาณ ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง
3. เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการของบทบาทด้านวัฒนธรรม ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม
4. สร้างแบบสอบถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการที่เขียนไว้
5. นำแบบสอบถามให้อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิที่ดูแลงานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรง แล้วปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามที่ไม่เหมาะสมตามคำแนะนำ
6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในงานวิจัยนี้ทดลองกับองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอวารินชำราบ จำนวน 10 ตำบล ผู้ตอบแบบสอบถาม 30 คน
7. จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัย

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม เรื่อง บทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลประกอบการปฏิบัติงานของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี ข้อมูลต่าง ๆ ของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่การงานและองค์กรของท่าน

ตัวอย่างคำถามความรู้ ความเข้าใจความหมายและการปฏิบัติงานวัฒนธรรม

0 ท่านเข้าใจความหมายของวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ เหล่านี้

ก. วัฒนธรรมวัตถุ	☐ เข้าใจ	☐ พอเข้าใจ	☐ ไม่เข้าใจ
ข. วัฒนธรรมอวัตถุ	☐ เข้าใจ	☐ พอเข้าใจ	☐ ไม่เข้าใจ

00 หมู่บ้าน/ตำบล/ชุมชนของท่าน มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรมเหล่านี้

ก. บุญเข้ากรรม จัด ไม่จัด

ข. บุญข้าวจี จัด ไม่จัด

000 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวัฒนธรรม

ที่	ข้อความ	เข้าใจ	พอเข้าใจ	ไม่เข้าใจ
ก	วัฒนธรรมหมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมที่สมาชิกในสังคม เดียวกันสามารถเข้าใจกันได้			
ข	การอนุรักษ์วัฒนธรรมหมายถึงการทำนุบำรุงไว้ ซึ่งวัฒนธรรมดั้งเดิม ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง			

ความรู้ ความเข้าใจในความหมายวัฒนธรรมด้านต่างๆ และความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวัฒนธรรมมีการกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

- 1 หมายถึง ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เข้าใจในความหมายของวัฒนธรรมและการปฏิบัติงานวัฒนธรรม
- 2 หมายถึง ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลพอเข้าใจในความหมายของวัฒนธรรมและการปฏิบัติงานวัฒนธรรม
- 3 หมายถึง ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเข้าใจในความหมายของวัฒนธรรมและการปฏิบัติงานวัฒนธรรม

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนนความรู้ ความเข้าใจในความหมายวัฒนธรรมด้านต่างๆ และความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวัฒนธรรมมีการแปลความหมาย ดังนี้

- 1.00-1.66 หมายถึง ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความรู้ ความเข้าใจในความหมายของวัฒนธรรมและการปฏิบัติงานวัฒนธรรม
- 1.67-2.33 หมายถึง ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลพอรู้ และเข้าใจในความหมายของวัฒนธรรมและการปฏิบัติงานวัฒนธรรม

2.34-3.00 หมายถึง ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ ความเข้าใจ
ในความหมายของวัฒนธรรมและการปฏิบัติงาน
วัฒนธรรมในระดับมาก

ตัวอย่างคำถามเกี่ยวกับบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตัวเลขที่แสดงระดับการปฏิบัติงานวัฒนธรรมของ
องค์การบริหารส่วนตำบลของท่าน โดยมีความหมายของคะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง ปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง ปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง ปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง ปฏิบัติน้อยที่สุด

ที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
มิติด้านปัจจัย						
ก	การตั้งงบประมาณสำหรับส่งเสริม/สนับสนุนงานด้านวัฒนธรรม					
ข	การแต่งตั้ง/คำสั่งมอบหมายให้มารับผิดชอบงานด้านวัฒนธรรมของ อบต.					
มิติด้านการปฏิบัติ						
ก	มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาด้านวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน					
ข	มีการจัดโครงการ/กิจกรรมด้านวัฒนธรรม					
มิติด้านผลผลิต						
ก	มีโครงการ/กิจกรรมด้านวัฒนธรรมที่ได้ดำเนินการไปแล้ว					
ข	มีผลการประเมินการจัดโครงการ/กิจกรรมด้านวัฒนธรรม					

เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยคะแนนระดับการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมของ
องค์การบริหารส่วนตำบล มีเกณฑ์การแปลความหมายคะแนน ดังนี้

- 1.00-1.50 หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลมีการปฏิบัติน้อยที่สุด
- 1.51-2.50 หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลมีการปฏิบัติน้อย
- 2.51-3.50 หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลมีการปฏิบัติปานกลาง
- 3.51-4.50 หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลมีการปฏิบัติมาก
- 4.51-5.00 หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลมีการปฏิบัติมากที่สุด

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. จัดทำหนังสือจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์
ข้อมูลวิจัย กับองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 62 แห่ง
2. จัดทำแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. เตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
4. นำแบบสอบถามที่รวบรวมคืนได้มาตรวจสอบความครบถ้วน สมบูรณ์ของ
แบบสอบถาม แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยใช้
โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Windows (Statistical Package For the Social Sciences) Version 11.0 ซึ่งมี
ขั้นตอน ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานความถี่ และร้อยละ สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ
แบบสอบถาม และการปฏิบัติด้านประเพณีวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. ค่าสถิติพื้นฐานค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) สำหรับวิเคราะห์
ข้อมูลความรู้ ความเข้าใจความหมายและการปฏิบัติงานวัฒนธรรม บทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การ
บริหารส่วนตำบล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอและแปลความหมายการวิเคราะห์ข้อมูล คณะวิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	หมายถึง	จำนวนข้อมูล
f	หมายถึง	ความถี่
$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
S.D	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ มีการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานความถี่ และร้อยละ สำหรับนำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และการปฏิบัติงานด้านประเพณีวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. ค่าสถิติพื้นฐานค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) สำหรับนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมในด้านความหมายและการปฏิบัติงานของผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบล และบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษายบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี มีการนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบล
2. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและการปฏิบัติงานวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล
3. บทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล
4. ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

ข้อมูลทั่วไปของผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบล

ตาราง 2 ร้อยละของผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามเพศ(N=186)

เพศ	f	ร้อยละ
ชาย	157	84.40
หญิง	29	15.60
รวม	186	100

จากตาราง 2 พบว่า ผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คือ เป็นชายร้อยละ 84.44 และเป็นหญิงร้อยละ 15.60

ตาราง 3 ร้อยละของผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามอายุ(N=186)

อายุ(ปี)	f	ร้อยละ
25-30 ปี	11	5.91
31-35 ปี	15	8.06
36-40 ปี	13	7.00
41-45 ปี	72	38.71
46-50 ปี	34	18.28
51 ปี ขึ้นไป	41	22.04
รวม	186	100

จากตาราง 3 พบว่า ผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่อายุ 41-45 ปี รองลงมา คืออายุ 50 ปี ขึ้นไป , และช่วงอายุระหว่าง 46-50 ปี , 31-35 ปี, 36-40 ปี และ 25-30 ปี ตามลำดับ

ตาราง 4 ร้อยละของผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามระดับการศึกษา(N=186)

ระดับการศึกษา	f	ร้อยละ
ประถมศึกษา	4	2.15
มัธยมศึกษาตอนต้น	12	6.45
มัธยมศึกษาตอนปลาย	27	14.51
ปวช/ปวส	13	6.99
อุดมศึกษา	112	60.22
อื่นๆ	18	9.68
รวม	186	100

จากตาราง 4 พบว่า ผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่จบการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 60.22 รองลงมาคือมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 14.51 และน้อยที่สุดคือระดับประถมศึกษา ร้อยละ 2.15

ตาราง 5 ร้อยละของผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามสถานภาพ(N=186)

สถานภาพ	f	ร้อยละ
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	62	33.33
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	62	33.33
ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	62	33.33
รวม	186	100

จากตาราง 5 พบว่า ผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 สถานภาพ ที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวนเท่ากันคือ สถานภาพละ 62 คน

ตาราง 6 ร้อยละของผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน
ในองค์การบริหารส่วนตำบล(N=186)

ประสบการณ์(ปี)	f	ร้อยละ
1-3 ปี	41	22.04
4-6 ปี	78	41.94
7-10 ปี	62	33.33
มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	5	2.69
รวม	186	100

จากตาราง 6 พบว่า ผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 4-6 ปีคือ คิดเป็นร้อยละ 41.94 และมีร้อยละ 2.69 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่า 10 ปีขึ้นไป

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย และการปฏิบัติงานวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ ความเข้าใจความหมายวัฒนธรรมด้านต่างๆของผู้นำ
ในองค์การบริหารส่วนตำบล(N=186)

ความหมายวัฒนธรรม	$\bar{X}$	S.D
วัฒนธรรมวัตถุ	2.77	0.54
วัฒนธรรมอวัตถุ	2.46	0.78
วัฒนธรรมการเมือง	2.90	0.37
วัฒนธรรมทางจิตใจ	2.75	0.64
วัฒนธรรมทางสังคม	2.90	0.41
	2.76	0.55

จากตาราง 7 พบว่า ผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ ความเข้าใจในความหมายวัฒนธรรมในระดับมาก($\bar{X}$ =2.76) โดยความหมายวัฒนธรรม 3 ด้านที่มีความรู้ใน

ระดับมากตามลำดับคือ วัฒนธรรมการเมือง($\bar{X}=2.90$) วัฒนธรรมทางสังคม($\bar{X}=2.90$) และ วัฒนธรรมวัตถุ($\bar{X}=2.77$)

ตาราง 8 ประเพณีที่องค์กรการบริหารส่วนตำบลจัด เรียงตามลำดับมากไปหาน้อย (N=186)

ประเพณี/วัฒนธรรม	f	ร้อยละ
บุญสงกรานต์	180	96.80
บุญบั้งไฟ	178	95.70
บุญแห่แหวด	164	88.20
บุญข้าวประดับดิน	163	87.60
บุญข้าวสาก	158	84.90
บุญกุ่มข้าวใหญ่	150	80.60
บุญเข้ากรรม	106	57.00
บุญข้าวจี	82	44.10
บุญซำชะ	65	34.90
บุญไหลเรือไฟ	44	23.70
รวม	186	(ค่าเฉลี่ยร้อยละ) 69.35

จากตาราง 8 จะเห็นได้ว่า ประเพณีวัฒนธรรมที่องค์กรการบริหารส่วนตำบลจัดมากที่สุดคือ บุญสงกรานต์ ร้อยละ 96.80 ลำดับถัดมาคือ บุญบั้งไฟ บุญแห่แหวด บุญข้าวประดับดิน บุญข้าวสาก และบุญกุ่มข้าวใหญ่ตามลำดับ ส่วนงานประเพณีที่มีการจัดน้อยที่สุด คือ บุญไหลเรือไฟ

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวัฒนธรรมของผู้นำ
ในองค์การบริหารส่วนตำบล(N=186)

ความรู้ ความเข้าใจ	$\bar{X}$	S.D
วัฒนธรรม หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจกันได้	2.93	0.35
การอนุรักษ์วัฒนธรรม หมายถึง การทำนุบำรุงไว้ซึ่งวัฒนธรรมดั้งเดิมไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง	2.59	0.73
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน กำหนดบทบาทของ อบต.ในการส่งเสริมสนับสนุนวัฒนธรรมโดยตรง	2.88	0.40
พระราชบัญญัติการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2546 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเกี่ยวกับจารีตประเพณีและวัฒนธรรมของตนเองได้	2.90	0.43
	2.83	0.48

จากตาราง 9 พบว่า ผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวัฒนธรรมในระดับมาก โดยมีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานวัฒนธรรมเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ วัฒนธรรม หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจกันได้ ($\bar{X} = 2.93$) พระราชบัญญัติการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2546 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเกี่ยวกับจารีตประเพณีและวัฒนธรรมของตนเองได้ ($\bar{X} = 2.90$) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน กำหนดบทบาทของ อบต.ในการส่งเสริมสนับสนุนวัฒนธรรมโดยตรง ($\bar{X} = 2.88$) การอนุรักษ์วัฒนธรรม หมายถึง การทำนุบำรุงไว้ซึ่ง วัฒนธรรมดั้งเดิมไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 2.59$)

บทบาทเกี่ยวกับวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล
มิติด้านปัจจัย(N=186)

ปัจจัย	$\bar{X}$	S.D
มีการตั้งงบประมาณสำหรับส่งเสริม/สนับสนุนงานด้านวัฒนธรรม	3.33	0.95
มีการแต่งตั้ง/คำสั่งมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบงานด้านวัฒนธรรมของ อบต.	3.02	1.13
มีแผนงาน/โครงการด้านวัฒนธรรมของ อบต.	3.68	1.01
มีการสำรวจข้อมูลด้านวัฒนธรรมของชุมชน	2.57	1.20
รวม	3.15	0.85

จากตาราง 10 พบว่า ในมิติด้านปัจจัยเกี่ยวกับบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}=3.15$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บทบาทในมิติด้านปัจจัยทุกข้อก็อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล
มิติด้านการปฏิบัติ(N=186)

การปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D
มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ด้านวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน	3.08	1.06
มีการจัด โครงการ/กิจกรรมด้านวัฒนธรรม	3.56	1.02
มีการจัด โครงการ/กิจกรรมพัฒนาบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม เช่น การทัศนศึกษา ดูงาน	2.55	1.38
มีการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม	3.39	1.10
มีการประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรมของ อบต. ในรูปแบบต่างๆ (สื่อ/ สิ่งพิมพ์ /วิทยุชุมชน/หอกระจายข่าว ฯลฯ)	2.84	1.20
จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม ของ อบต. ประจำปี	2.48	1.24
รวม	2.99	0.95

จากตาราง 11 พบว่า บทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในมิติด้านการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.99$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บทบาทด้านการปฏิบัติทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นบทบาทในการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลประจำปีมีการปฏิบัติในระดับน้อย ($\bar{X}=2.48$)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยคะแนนบทบาทด้านวัฒนธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบล
มิติด้านผลผลิต(N=186)

ผลผลิต	$\bar{X}$	S.D
มีโครงการ/กิจกรรมด้านวัฒนธรรมที่ได้ดำเนินการไปแล้ว	3.42	0.96
มีผลการประเมินการจัดโครงการ/กิจกรรมด้านวัฒนธรรม	2.66	1.30
มีรายงานผลการจัดโครงการ/กิจกรรมด้านวัฒนธรรม	2.68	1.28
มีจำนวนบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม	2.29	1.30
มีเอกสาร แผ่นพับ หรืออื่นๆ เพื่อการเผยแพร่งานด้านวัฒนธรรม	2.27	1.26
รวม	2.67	1.06

จากตาราง 12 พบว่า บทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในมิติด้านผลผลิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีระดับการปฏิบัติปานกลางยกเว้น บทบาทในมิตินด้านจำนวนบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวัฒนธรรม และผลผลิตเรื่องการจัดทำเอกสาร แผ่นพับ หรืออื่นๆ เพื่อการเผยแพร่งานด้านวัฒนธรรมที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 2.29 และ 2.27 ตามลำดับ

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยคะแนนภาพรวมระดับการปฏิบัติบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล (N=186)

การปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D
ด้านปัจจัย	3.15	0.85
ด้านกระบวนการ	2.99	0.95
ด้านผลผลิต	2.67	1.06
รวม	2.94	0.96

จากตาราง 13 พบว่า บทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมทุกด้าน ทั้งมิติด้านปัจจัย การปฏิบัติ และผลผลิตอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$)

ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล สรุปปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอจากแบบสอบถาม ตอนที่ 3 ได้ดังนี้

1. ควรมีการจัดทำแผนด้านวัฒนธรรม โดยบูรณาการความร่วมมือทั้งส่วนของ ภาครัฐ ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อให้ได้แผนที่สอดคล้องตามความต้องการ
2. ควรมีผู้รับผิดชอบงานด้านวัฒนธรรมในท้องถิ่น
3. องค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนงาน วัฒนธรรม
4. ผู้บริหารยังขาดความตระหนักและใส่ใจในการปฏิบัติงานวัฒนธรรมท้องถิ่น
5. ชุมชนไม่สามารถวิเคราะห์ปัญหาด้านวัฒนธรรมในชุมชนของตนเองได้
6. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดควรเพิ่มบทบาทการส่งเสริม สนับสนุนงาน วัฒนธรรมในท้องถิ่นมากขึ้น
7. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันมาช้านานแล้ว ไม่จำเป็นว่าจะมีงบประมาณ หรือไม่
8. ยังไม่มีการเผยแพร่งานวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง
9. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวัฒนธรรม และศึกษาบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้มาโดยการสุ่มแบบสุ่มกลุ่ม (Clusters Random Sampling) และการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Sampling) โดยสุ่มอำเภอ/กิ่งอำเภอร้อยละ 30 จากจำนวนอำเภอ/กิ่งอำเภอทั้งหมด ได้จำนวน 9 อำเภอ/กิ่งอำเภอ 62 ตำบล จากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเป็นบุคคล 3 กลุ่ม ที่ปฏิบัติงานหรือมีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลใน 3 ตำแหน่ง ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนทั้งสิ้น 186 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มี 1 ฉบับ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่แบ่งออกเป็น 4 ตอน

ข้อมูลที่ได้รวบรวมมาได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Windows (Statistical Package For the Social Sciences) Version 11.0 สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D)

ผลการวิจัยมีสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุป

5.1.1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินการวิจัย คือ ผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบลที่เก็บรวบรวมข้อมูลมี 3 ตำแหน่ง คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งผู้นำส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 41-45 ปี จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา และมีประสบการณ์ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลระหว่าง 4-6 ปี

5.1.2 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวัฒนธรรมของผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบล

5.1.2.1 เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในงานวัฒนธรรม ทั้งด้านความหมาย และการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ และความเข้าใจในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย($\bar{X}$)เท่ากับ 2.76 และ 2.83 ตามลำดับ

5.1.2.2 ประเพณีวัฒนธรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดมากที่สุดคือ ประเพณีสงกรานต์ ส่วนประเพณีที่มีการจัดน้อยที่สุดคือ บุญไหลเรือไฟ

5.1.3 บทบาทเกี่ยวกับวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่ปฏิบัติอยู่ในระดับใด

ผลการวิจัย พบว่า บทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี ในมิติด้านปัจจัย ด้านการปฏิบัติ และด้านผลผลิต อยู่ในระดับปานกลาง และมีบทบาทด้านวัฒนธรรมในบางมิติที่มีการปฏิบัติในระดับน้อย ได้แก่ มิติการปฏิบัติ จำนวน 1 เรื่อง คือ การประเมินผลการปฏิบัติงานวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลประจำปี และมิติด้านผลผลิต จำนวน 2 เรื่อง คือ 1) จำนวนบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวัฒนธรรม และ 2) การจัดทำเอกสาร แผ่นพับ หรืออื่นๆ เพื่อการเผยแพร่งานด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม พบว่า ผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี มีความรู้ ความเข้าใจในระดับมาก เนื่องจากผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา(ร้อยละ 60.22) และที่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 4-6 ปี มีร้อยละ 41.94 และมีประสบการณ์ระหว่าง 7-10 ปี ร้อยละ 33.33 จึงทำให้ผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมในระดับมาก

ผลการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า มีการปฏิบัติตามบทบาทในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัยแยกตามมิติด้านต่างๆ ได้ดังนี้

บทบาบทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในมิติด้านปัจจัย

ผลการวิจัย องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทด้านวัฒนธรรมในมิติด้านนี้ โดยรวมในระดับปานกลาง โดยมีบางข้อคือ บทบาทเกี่ยวกับการกำหนดแผนงาน/โครงการด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการปฏิบัติในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีความพยายามที่จะปฏิบัติตามบทบาทของตนตามที่กฎหมายกำหนด เนื่องจากมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม แต่ด้วยข้อจำกัดในด้านบุคลากรที่จะปฏิบัติหน้าที่ในด้านนี้ จึงทำให้แสดงบทบาทได้ในระดับปานกลาง ซึ่งเห็นได้จาก บทบาบทด้านวัฒนธรรมมิติด้านปัจจัย เรื่องการแต่งตั้ง/มอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.02 ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของจรัส ปิตตานัง เรื่อง การปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น และงานวิจัยของทองปิก คลังกลาง เรื่อง การปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ที่พบว่าสภาพการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีปัญหาเนื่องจากขาดบุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้คำปรึกษา และงบประมาณไม่เพียงพอ

บทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล มิติด้านการปฏิบัติ

ผลการวิจัย องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในด้านนี้โดยรวมในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จะเห็นว่า ในบางบทบาทด้านการปฏิบัติ องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในระดับมาก ได้แก่ บทบาทเกี่ยวกับการจัดโครงการ/กิจกรรมด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 3.56 นั้นหมายถึง แม้จะมีข้อจำกัดด้านปัจจัยแต่องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุบลราชธานีก็ยังคงดำเนินงานวัฒนธรรม แต่เป็นการปฏิบัติโดยที่ยังขาดการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น และยังไม่มีการวิเคราะห์ปัญหาด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกับคนในชุมชน ซึ่งผลศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชัย สุขวุ่น เรื่อง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นในระดับต่ำ และงานวิจัยของศิริวัฒน์ บุญฉัตรกุล เรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทและแนวคิดการพัฒนาด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมของ สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยงานท้องถิ่นเหมือน้องค์การบริหารส่วนตำบลที่พบว่า มีการปฏิบัติงานตามบทบาทในระดับปานกลาง แต่ผลศึกษานี้ก็ขัดแย้งกับการศึกษาของมณูญชัย ทัพเจริญ เรื่อง การดำเนินงานส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัด

มหาสารคามที่พบว่า มีการส่งเสริมงานด้านวัฒนธรรมในระดับมาก และงานวิจัยของมณฑลพิรา ยีนนาน เรื่อง ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนในการส่งเสริมและพัฒนางานวัฒนธรรม กรณีศึกษาตำบลบางตาเถร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนมีศักยภาพในการส่งเสริมและพัฒนางานวัฒนธรรมในระดับค่อนข้างสูง ซึ่งความแตกต่างนี้อาจเนื่องมาจากบริบทของพื้นที่ที่แตกต่างกัน และศักยภาพของผู้นำในองค์การบริหารส่วนตำบล

บทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลมิติด้านผลผลิต

ผลการวิจัย พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทด้านวัฒนธรรมมิติด้านผลผลิตอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.67$) โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาผลผลิตรายด้าน ในด้านบุคลากร และผลผลิตที่เป็นเอกสาร แผ่นพับ หรืออื่นๆ เพื่อการเผยแพร่ นั้น มีบทบาทในการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ซึ่งบทบาทในด้านนี้ก็เป็นผลสืบเนื่องมาจากบทบาทการปฏิบัติในด้านปัจจัยที่องค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดแคลนบุคลากรที่จะปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เนื่องจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึง บทบาทการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุบลราชธานีนั้น อยู่ในระดับปานกลาง ไม่ว่าจะเป็นมิติด้านปัจจัยด้านการปฏิบัติ และด้านผลผลิต ดังนั้น จึงควรมีการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานวัฒนธรรมอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการดูแล รักษา พัฒนา อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นของตน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาข้อมูลเป็นรายขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการปฏิบัติงานวัฒนธรรม ด้วยการใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และแง่มุมการปฏิบัติงานวัฒนธรรมที่ครอบคลุม
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติงานวัฒนธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความแตกต่างกันในด้านต่างๆ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีร้อยละของหมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์ความจำเป็นขั้นพื้นฐาน(จปฐ.)แตกต่างกัน เพื่อให้ได้แนวทางการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลสำหรับการนำไปวางแผนพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
กรมการศาสนา, 2541.
- กระทรวงวัฒนธรรม. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนานักบริหารงานวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ:
สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2547.
- จรัส ปัดตานัง. การศึกษาการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.,
ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2546.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. ทิศทางหมู่บ้านไทย. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2531.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2539.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันทน์ และฉัตรยาพร เสมอใจ. การจัดการ. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดเคชั่น, 2547.
- ธีระพล อรุณกสิกร. 2543.
- ทองปึก คลังกลาง. การปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของ
องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541.
- นิคม มุสิกคามะ. ระบบการวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2540.
- นิยม รัฐอมฤต.(2543, กรกฎาคม-ธันวาคม). อนาคตกับศักยภาพในการพัฒนาสังคมชนบท. วารสารวิจัย
มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 3(2): 41-42.
- พรนพ พุกกะพันธุ์. การบริหารความขัดแย้ง (Conflict Management). กรุงเทพฯ : ว.เพ็ชรสกุล,
2542.
- พิชัย สุขวุ่น. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
และประชาชน ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ กศม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.
- มณฑิรา ยีนนาน. ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนในการส่งเสริม
และพัฒนาวัฒนธรรม : กรณีศึกษาดำบลบางตาเถร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัด
สุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(พัฒนาสังคม). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2544.

- มบุญชัย ทัพเจริญ. การดำเนินงานส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.
- มัลลิกา ดันสอน. การจัดการยุคใหม่ (Modern Management). กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท, 2544.
- วีระ อัมพันสุข. วัฒนธรรมพื้นบ้านกับบริบททางสังคม, รายงานการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง วัฒนธรรมพื้นบ้าน: กรณีอีสาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2532.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. ทัศนะนอกรีต: สังคม-วัฒนธรรม ในวิถีการอนุรักษ์. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์, 2543.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 4. สกสกร: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร, 2542.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช. มหาวิทยาลัย.เอกสารการสอนชุดวิชา การเป็นผู้นำ มนุษย์สัมพันธ์และจิตวิทยาสำหรับเกษตรกร.พิมพ์ครั้งที่ 3 .นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2545.
- สุพัตรา สุภาพ.จับใจคน จับใจงาน (เล่ม 2) .พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2541.
- . สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2528.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2544, มีนาคม). กฎหมายที่น่าสนใจ. 26(596): 41-51.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. รศ.ดร.พิชญ์ สมพอง	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2. นายสุมิตร กองกาญจน์	วัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี
3. นายวีระพงษ์ เชนบุญ	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร เขต 2

ภาคผนวก ข

- หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ
- หนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ วร ๐๒๘๒/๑๖

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี

ถนนสุรศักดิ์ อป ๓๔๐๐๐

๕

มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติให้ทำวิจัย เรื่อง บทบาทด้านวัฒนธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี

เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลมีคุณภาพ ได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรง สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลดังที่แนบ ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุมิตร กองกาญจน์)

ผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มแผนงานและยุทธศาสตร์

โทร ๐-๔๕๒๔-๔๕๓๑-๒

โทรสาร ๐-๔๕๒๔-๔๕๓๓

E-mail cultureubon_plan@yahoo.com

ที่ วร ๐๒๘๒/๑๖๐

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี
ถนนสุรศักดิ์ อป ๓๔๐๐๐

๓๐ มกราคม ๒๕๔๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

ด้วยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง “บทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุบลราชธานี” เพื่อเป็นข้อมูลในการบูรณาการความร่วมมือ การปฏิบัติงานด้านการส่งเสริม สนับสนุน งานวัฒนธรรมของจังหวัด ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง

ในการวิจัยดังกล่าว อยู่ในขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดังนั้น เพื่อให้เครื่องมือการวิจัยเป็นเครื่องมือที่สามารถวัดผลได้อย่างสอดคล้องตามบทบาท และการปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านกรอกแบบสอบถาม ในหัวข้อ “การปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล” จักขอบคุณยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุมิตร กองกาญจน์)

ผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มอำนวยการ

โทร.๐-๔๕๒๔-๔๕๓๑

โทรสาร. ๐-๔๕๒๔-๔๕๓๓

ภาคผนวก ก

เครื่องมือวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง บทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล

ในจังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาบทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลประกอบการปฏิบัติงานของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี ข้อมูลต่างๆ ของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่การงานและองค์กรของท่าน

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี
แบบสอบถาม ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วน ดังนี้

1. แบบสอบถามเพื่อสำรวจข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล
3. แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทด้านวัฒนธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง
------------------------------	-------------------------------
2. อายุ

☐ 25 – 30 ปี	☐ 31 – 35 ปี
☐ 36 – 40 ปี	☐ 41 – 45 ปี
☐ 46 – 50 ปี	☐ 50 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา

☐ ประถมศึกษา	☐ มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย	☐ ปวช. , ปวส.
☐ อุดมศึกษา	☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....
4. สถานภาพของท่านในองค์การบริหารส่วนตำบล

☐ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	☐ นายกององค์การบริหารส่วนตำบล
☐ ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	
5. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ท่านอยู่.....ปี

ตอนที่ 2 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวัฒนธรรม

2.1 ท่านเข้าใจความหมายของวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ เหล่านี้

1. วัฒนธรรมวัตถุ	☐	เข้าใจ	☐	พอเข้าใจ	☐	ไม่เข้าใจ
2. วัฒนธรรมอวัตถุ	☐	เข้าใจ	☐	พอเข้าใจ	☐	ไม่เข้าใจ
3. วัฒนธรรมการเมือง	☐	เข้าใจ	☐	พอเข้าใจ	☐	ไม่เข้าใจ
4. วัฒนธรรมทางจิตใจ	☐	เข้าใจ	☐	พอเข้าใจ	☐	ไม่เข้าใจ
5. วัฒนธรรมทางสังคม	☐	เข้าใจ	☐	พอเข้าใจ	☐	ไม่เข้าใจ

2.2 ประเพณีที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัด

1. บุญเข้ากรรม	☐	จัด	☐	ไม่จัด
2. บุญข้าวจี	☐	จัด	☐	ไม่จัด
3. บุญซำฮะ	☐	จัด	☐	ไม่จัด
4. บุญสงกรานต์	☐	จัด	☐	ไม่จัด
5. บุญพะเหวด	☐	จัด	☐	ไม่จัด
6. บุญบั้งไฟ	☐	จัด	☐	ไม่จัด
7. บุญข้าวสาก	☐	จัด	☐	ไม่จัด
8. บุญข้าวประดับดิน	☐	จัด	☐	ไม่จัด
9. บุญไหลเรือไฟ	☐	จัด	☐	ไม่จัด
10. บุญกุ่มข้าวใหญ่	☐	จัด	☐	ไม่จัด

2.3 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้

ข้อความ	เข้าใจ	พอเข้าใจ	ไม่เข้าใจ
วัฒนธรรมหมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตของคนในสังคมที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจกันได้			
การอนุรักษ์วัฒนธรรมหมายถึง การทำนุบำรุงไว้ ซึ่งวัฒนธรรมดั้งเดิม ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง			
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน กำหนดบทบาทของ อบต. ในการส่งเสริม สนับสนุนวัฒนธรรมโดยตรง			
พระราชบัญญัติการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2546 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเกี่ยวกับจารีต ประเพณีและวัฒนธรรมของตนเองได้			

ตอนที่ 3 บทบาทด้านวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล.

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตัวเลขที่แสดงระดับการปฏิบัติงานวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามระดับการปฏิบัติงานในท้องถิ่นของท่านว่ามีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับใด ซึ่งแต่ละระดับ มีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง ปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง ปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง ปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง ปฏิบัติน้อยที่สุด

ที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	มิติด้านปัจจัย					
1	มีการตั้งงบประมาณสำหรับส่งเสริม/สนับสนุนงานด้านวัฒนธรรม					
2	มีการแต่งตั้ง/คำสั่งมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบงานด้านวัฒนธรรมของ อบต.					
3	มีแผนงาน/โครงการด้านวัฒนธรรมของ อบต.					
4	มีการสำรวจข้อมูลด้านวัฒนธรรมของชุมชน					
	มิติด้านการปฏิบัติ	5	4	3	2	1
5	มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ด้านวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน					
6	มีการจัดโครงการ/กิจกรรมด้านวัฒนธรรม					
7	มีการจัดโครงการ/กิจกรรมพัฒนาบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม เช่น การทัศนศึกษา ศึกษาดูงาน					
8	มีการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม					
9	มีการประชาสัมพันธ์งานด้านวัฒนธรรมของ อบต. ในรูปแบบต่างๆ (สื่อ/ สิ่งพิมพ์ /วิทยุชุมชน/หอกระจายข่าว ฯลฯ)					
10	จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม ของ อบต. ประจำปี					
	มิติด้านผลผลิต	5	4	3	2	1
11	มีโครงการ/กิจกรรมด้านวัฒนธรรมที่ได้ดำเนินการไปแล้ว					
12	มีผลการประเมินการจัดโครงการ/กิจกรรมด้านวัฒนธรรม					
13	มีรายงานผลการจัดโครงการ/กิจกรรมด้านวัฒนธรรม					
14	มีจำนวนบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรม					
15	มีเอกสาร แผ่นพับ หรืออื่นๆ เพื่อการเผยแพร่งานด้านวัฒนธรรม					

ภาคผนวก ง

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวพัชนี สภา
วัน เดือน ปีเกิด	20 มีนาคม 2506
สถานที่เกิด	อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	420/34 หมู่ 12 หมู่บ้านอารียา ตำบลขามใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	นักวิชาการวัฒนธรรม 7 ว
การศึกษา	ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต(บริหารธุรกิจ) จากมหาวิทยาลัยราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวพนารัตน์ สุภาคาร
วัน เดือน ปีเกิด	3 มีนาคม 2514
สถานที่เกิด	อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	55 หมู่ 3 ถนนสดลมาร์ค ตำบลแสนสุข อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี 34190
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	นักวิชาการวัฒนธรรม 6 ว
การศึกษา	ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต(การวิจัยและสถิติทางการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร
ชื่อ ชื่อสกุล	นางกนกนวล ผาป้อง
วัน เดือน ปีเกิด	10 มิถุนายน 2503
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	2/3 ซอย อุบล-ตระการ 3 ถนนอุบล-ตระการ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 34000
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	นักวิชาการวัฒนธรรม 6 ว
การศึกษา	ปริญญาตรีครุศาสตร์บัณฑิต(บริหารการศึกษา) จากสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี